

Lea Barátová:
Zápisky odnikadiaľ

Tento príbeh sa nestal. A možno stal. Možnože je tento príbeh príbehom mnohých. To ja neviem. Volám sa Dimitrij Gluško a pochádzam odnikadiaľ. Presnejšie z východnej Ukrajiny. A na Ukrajine nič nie je. Občas tam len niekto má svoje všetko.

Nemal som nikdy pocit, že niekam patrí. Moja matka pochádzala z Gruzínska a môj otec, vojenský veterán, mal rodičov v Bielorusku. V mojom pase ale stálo, že po národnosti som Ukrajiniec. Nehádal som sa.

Po rozpade ZSSR sme zostali na Ukrajine. Keď som mal dvadsať, rodičia sa odsťahovali k príbuzným na bieloruský vidiek a mne nechali byť, aby som mohol zostať v meste. Zozačiatku ma každý týždeň čakal telefonát a obálka s peniazmi, no po čase začali prichádzať čoraz zriedkavejšie. Rok som študoval ekonomiku, kým mi nedošli peniaze a nedokázal som si nájsť prácu. Začal som pašovať. Z Ruska som za hranicu prevážal tabak, potraviny, porcelán, textil, všetky drobnosti, po ktorých bol dopyt a na Ukrajine sa ťažko zhánali. Colníci ma poznali a púšťali so zatvorenými očami a tisíckou vo vrecku, sibírsky tabak pod d'asnom. Prežil som takto už vyše dvadsať rokov.

Vracal som sa práve z Charkova po kšefte s liekmi, keď mojej motorke došiel benzín. Široko-d'aleko stála jediná dedina. Dedina, ktorá videla to najlepšie a najhoršie zo mňa. Nechcel som sa práve tu zastaviť, ale nemal som na výber.

Bolo to tak dávno. Ani si nepamätám, kedy som sa do Táne Pavšenko zaľúbil a ako dlho trvalo, kým som sa odvážil dotknúť sa jej perami. Mala veľké hnedé oči a nežný úsmev. Stala sa celým mojím životom, ktorý žiaľ netrval dlhšie ako pol roka. Potom som prišiel k väčšej sume peňazí a chcel s ňou utiecť, ale ona odmietla.

„Lúbiš ma, Dimočka?“ spýtala sa ma vtedy.

„Samozrejme,“ odvetil som bez váhania a objal ju. Nevedel som, že ju vidím naposledy. Pár dní nato si ma po zotmení vystriehli chlapi z tej dediny a vymlátili zo mňa dušu. V jednom z nich som spoznal Táninho otca. Zakázal mi vrátiť sa. Poslúchol som. Ktovie, čo by teraz bolo, keby som nebol zbabelec.

V tých časoch tu býval jeden môj dôležitý prostredník. Ale prechádzajúc okolo jeho domu som zistil, že tu už nebýva. Zrejme si našetril a aj s rodinou ušiel na západ.

Zamyslene som kráčal po ulici a rozmýšľal, kde zoženiem aspoň provizórny kanister, keď som stretol starého Balagova. Bol to jeden z chlapov, ktorý ma odtiaľto vtedy vyhnal. Koľko prešlo rokov, a on stále vyzeral rovnako. Na deväťdesiat. Pustili sme sa do reči, akoby sme boli starí priatelia. Zahŕňal ma tuctami informácií, ktoré ma absolútne nezaujímali, kým odrazu nezmĺkol a uprene sa mi nezahľadel do očí.

„Pamätáš si ju ešte?“ Vedel som, koho myslí.

„Áno,“ zašepkal som previnilo, „ako sa má?“ Nevedel som, čo iné by som mal povedať.

„Preboha!“ vydýchol starec. „Sedemnášť rokov! Ak chceš, hrob je úplne v rohu.“

Srdce mi vynechalo úder. Zaplavili ma výčitky svedomia. Zomrela teda krátko po tom, ako som ju opustil. Nerád si to priznávam, ale rozplakal som sa. Starec ma potľapkal po pleci, ale po chvíli zabudol, o čom sme sa zhovárali. Vzal ma za ruku a šťastný, že sa má s kým rozprávať, mi ponúkol nocľah. Zohnal som si neskôr benzín, ale aj tak som u neho zostal takmer dva týždne. Hodne sme pili.

Raz ráno som sa zobudil a zistil, že Balagov má naraz pustené rádio aj televíziu a z oboch znie jediné: Rusi započali na Ukrajine inváziu. Google mi povedal to isté. Od začiatku bolo jasné, že im ide najmä o juhovýchodné oblasti a Krym. Čím sme sa aj my ocitli v predmete konfliktu. Moskva aj Kyjev sa bili o to, kým sme, ale nás sa nepýtal nikto. Ja som bol Ukrajiniec.

O niekoľko dní vypukli v mestách protesty, ktoré sa snažili separatisti potláčať. Mládež z dediny sa aj napriek zákazom svojich rodičov rozhodla, že pôjdu protestovať do Luhanska. Prekvapilo ma, koľko starších ľudí sa k nim pripojilo a hneď som sa rozhodol byť jedným z nich. Bol som raz Ukrajiniec a naša zem, ľudia, ktorých som tu poznal, mi neboli ľahostajní. A dlžil som to mojej Táničke.

Luhansk rozozvučali výkriky o slobodnej Ukrajine. Stál som v dave protestujúcich a kričal s nimi, keď nás začali rozrážať. Ozvalo sa niekoľko výstrelov a protestujúci sa rozpúšťali. Napriek varovaniu rozumu som sa rozbehol v ústrety výstrelom, s rozpálenou hlavou a šialeným odhodlaním. Všetko, čo sa stalo behom nasledujúcich minút, sa mi zialo do zvláštnej zmesi farieb a hlasných zvukov.

„Pozor!“ zareval pri mne niekto, vzápätí sa ozval rachot strelnej zbrane a ja som tvrdo dopadol na zem. Na mojom tele ležalo telo mladého chlapca, sotva osemnásťročného. S hrôzou som si všimol, že zachytil guľku, ktorá smerovala na mňa. Chytil som ho do náručia a snažil sa niečo spraviť, aj keď som videl, že už nebolo čo. Hľadeli na mňa dve veľké hnedé oči, ktoré som okamžite spoznal. Chlapec sa usmial.

„Volám sa Dimitrij Pavšenko,“ šepol s námahou, „len aby... sa vedelo...”